

Kapitola 2. Transformace hospodářství České republiky

„Transformace je změna, přeměna, přechod na reformu.“

Cíl: Transformace ekonomiky představuje pro naši zemi významné, dnes již třináctileté období o kterém mladí lidé už sotva co vědí. Považuji tuto kapitolu za důležitou pro pochopení dalších souvislostí. Není předepsána osnovami, ale cílem je vysvětlit období po roce 1989 a postupně ukázat politické a ekonomické změny, které tak kontraverzní období provázely.

2.1. Pozitiva, negativa a podmínky transformace.

V této kapitole bych se chtěla zmínit o stavu ekonomiky po roce 1989 a o Transformačním zákonu, který byl základem přechodu z direktivní plánované ekonomiky na tržní ekonomiku.

Začneme od 17. 11. 1989 tedy od „sametové revoluce“. Jedná se o protest studentů, umělců a dalších občanů vůči komunistickému režimu. Revoluce probíhala na Národní třídě a obešla se bez obětí na životech. Těsně po 17. listopadu se vedla řada jednání mezi studenty a tehdejší vládou. Vzniklo nové občanské sdružení – Občanské fórum, kterého se účastnili všichni ti, kteří odmítali komunistický režim. Z Občanského fóra časem vzešly nové politické strany, které respektovaly názorovou pluralitu.

Podíváme-li se na stránku ekonomickou, je třeba říci, že jsme do listopadu byli centrálně plánovanou zemí, tedy byl zde direktivní ekonomický systém. Mám-li ho stručně charakterizovat: jedna politická strana KSČ rozhodovala o veškeré produkci v zemi. Existovalo pouze státní vlastnictví, ceny byly dotovány, byli jsme napojeni na Sovětský svaz, neexistoval soukromý sektor, terciální sféra (služby) byla na nízké úrovni. Ale to už jsme se učili v ekonomických systémech.

Česká republika se ocitla na rozcestí, kdy si vybrala cestu *tržní ekonomie*. Bylo potřeba zhodnotit příznivé stránky, poukázat na nedostatky a vytvořit podmínky pro tržní infrastrukturu.

Jako pozitiva té doby lze označit:

- Systémovost školství, zdravotnictví a dalších oborů
- Poměrně vysoká kvalifikace obyvatel
- Kulturní tradice
- Ochota občanů ke změně - tehdy nazývaná „ochota utahování opasků“
- Průmyslová země
- Poměrně kvalitní síť dopravní obslužnosti, kanalizací, vodovodů
- Nízká zahraniční zadluženost
- Inflace nepředstavovala problém
- Neexistovala nezaměstnanost

Negativa:

- Přílišná sovětizace ekonomiky
- Koncentrace výroby, především těžký průmysl a těžba uhlí
- Devastace životního prostředí
- Chemizace zemědělství
- Subvencování cen, ceny byly zkreslené, což vedlo ke zkresleným informacím o cenách na světových trzích
- Izolace ČSSR od západních zemí s tržní ekonomikou
- Potlačení soukromého sektoru a existence pouze státního vlastnictví
- Právní a institucionální základna pro tržní ekonomiku byla nulová
- Uzavřenost podniků vůči zahraničí a světovým trhům
- Sovětizace ekonomiky

Inflace v té době prakticky nepředstavovala žádný problém vzhledem k dotacím. Nezaměstnanost se nevyskytovala i když pro toto období lze použít pojem „skrytá zaměstnanost“. V direktivní ekonomice byli všichni zaměstnaní, pokud byl někdo bez práce, byl považován za „příživníka“ a mohl být trestně stíhán. Státní rozpočet byl oficiálně vyrovnaný. Až několik let po revoluci byla zveřejněna čísla o prohlubujícím se schodku státního rozpočtu.

Velkým problémem pro Československo byla otázka státoprávní – tedy nevyřešené vztahy mezi Českou a Slovenskou republikou. Od roku 1990 do 1. 1. 1993 nenašli političtí představitelé obou států konzenzus v řešení vztahů mezi zeměmi. Vedla se několikaletá debata o názvu naší společné země a jistý problém lze spatřovat i v tvorbě státního rozpočtu a odvodů do jednotlivých republik. V té době byl prezidentem Václav Havel, premiérem na Slovensku V. Mečiar a u nás V. Klaus. Vyhrčené spory mezi republikami vedly k rozdělení k 1. 1. 1993 na dvě samostatné republiky: Česká republika, Slovenská republika.

V tuto chvíli bylo potřeba vytvořit podmínky pro *transformaci*. V transformaci je potřeba vidět přeměnu státního vlastnictví ve vlastnictví soukromé. Nesmíme zapomínat o jaké době hovoříme, řada úřadů, na které jsme nyní zvyklí, neexistovala. Ale bez jejich existence nebylo transformaci možno provést.

Podmínky přípravy transformace:

- Vyřešení státoprávní otázky, vznik ČR a SR, 1.1.1993
- Vytvoření demokratického státu
- Koalice politických stran, která měla protransformační charakter
- Vytvoření protransformačních scénářů ekonomické reformy
- Tržní legislativa
- Vytvoření tržní infrastruktury: finanční úřad, živnostenský úřad, obchodní soudy, celní úřady ...
- Vytvářet zdravou měnovou politiku
- Vytvoření bankovního systému
- Vznik ČNB a. s. jako nezávislého bankovního domu
- Snaha o vyrovnaný státní rozpočet. Je potřeba pochopit, že rozpočet není „dar od pána boha“ ale tvoří se daňovým zatížením občanů
- Vytvoření sociální záchrané sítě, ve které uvíznou sociálně slabší občané, o které se stát musí postarat
- Vytvoření tržního demokratického státu
- Stanovení jasných pravidel hospodářského života v podobě Živnostenského zákona, Obchodního zákoníku, Zákoníku práce...
- Obnova bankovní soustavy, která je dvoustupňová
- Vytvoření sítě obchodních bank
- Rozvoj a obnovení obchodování s CP
- Dohlížet na etiku podnikání, z těchto důvodů vznikl antimonopolní úřad, Úřad na ochranu spotřebitele...

Jistě jsem nevyčerpala všechna pozitiva, negativa a podmínky. Něco vás musí naučit také dějepis.

2. 2. Scénáře ekonomické reformy, transformační zákon, formy privatizace.

Transformace představovala změnu úsilí. Bylo potřeba vytvořit strategii, **dojít a Jakým způsobem???** „reformy, které byly předloženy ke dva. Autorem **prvního scénáře byl liberální**, uvolněný přístup bez obyvatelstvo. Snažil se prosadit reformu rozloženou do několika let možnosti občanů. Druhý scénář který prosazoval **radikální reformu**. Byl si vědom výrazných okamžitého zatížení občanů. Zvítězil scénář Václava Klause, také říkalo **„šoková terapie“**. Tento scénář byl založen na vlastnických struktur, dal vzniknou transformačnímu zákonu,

„Liberální scénář Vatra Komárka, radikální reforma V.Klause.“

Tak jako jakákoli životní změna stála mnoho prostředků a tedy uvědomit si: **„Kde jsme, Kam chceme** Bylo vytvořeno několik scénářů ekonomické schválení tehdejší vládě. Výběr se zúžil na **Valtr Komárek**, který představoval výrazných a rychlých dopadů na postupnou

s ohledem na **Václav Klaus**, dopadů a kterému se mj. transformaci který řešil

přechod od státního vlastnictví k soukromému pomocí privatizace, která probíhala formou restitucí, malé privatizace, velké privatizace, transformace družstev, bytového majetku.

Součástí scénáře ekonomické reformy byl transformační zákon, jehož cílem bylo vytvořit tržní ekonomiku. Zahrnoval umožnění soukromého sektoru, tedy vytvoření privátních firem, živností, bank atd. Součástí byla privatizace, která probíhala formou restitucí, malé privatizace, velké privatizace, transformace majetku družstev, privatizace bytového fondu.

Pod restitucemi si lze představit navrácení majetku původním vlastníkům, či dědicům. Jedná se o majetek, který minulý režim znárodnil původním vlastníkům. Jde o navrácení nemovitostí a případně i jiného majetku v podobě finanční. Tento proces restitucí není ukončen do dnešní doby.

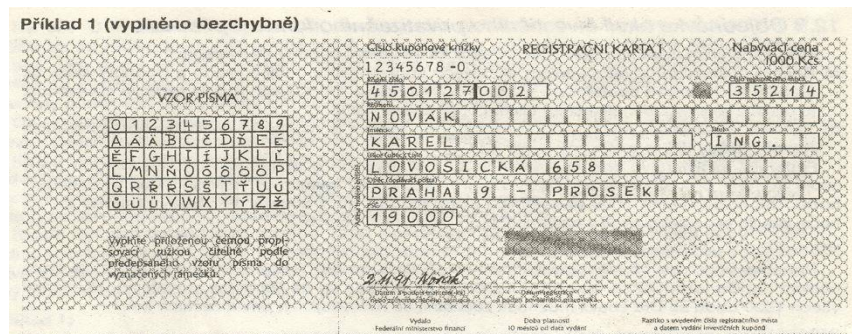
Malá privatizace časově předcházela velké privatizaci. Šlo o převod drobných provozoven ze státního vlastnictví v soukromé. Probíhala ve formě **aukce**. Aukce je dražba. Tedy vybrané objekty se vydražily na určeném místě. Cílem aukce je prodat za co nejvyšší vyvolávací cenu. Před aukcí zájemce musel složit dražební jistinu, ve výši 10% vyvolávací ceny na určený bankovní účet. Bylo to z důvodu prokázání skutečného zájmu a solventnosti uchazeče o dražený objekt. Aukci řídí **licitátor**, který licioval cenu. Prodal se poté tomu, kdo nabídl více. Do třiceti dní od skončení aukce musel být doplacen rozdíl mezi jistinou a prodejní cenou. Tímto způsobem vlastně změnilo vlastníka drobné provozovny typu restaurace, vinárny, obchody, večerky, holičství, opravný obuvní... zvláštním typem **aukce je holandská**. Jde o aukci, kdy o danou provozovnu nebyl zájem a cena klesá dolů. Holandská aukce měla jisté podmínky, muselo se jí účastnit minimálně 5 zájemců, v prvním kole mohla cena klesnout o **50%**, tedy na 50% původní ceny. Jestliže nedošlo k prodeji, byl vyhlášen termín konání druhého kola holandské aukce, kde bylo možné pokračovat ve snižování ceny o dalších **30%**. V konečné fázi bylo možné tento objekt koupit za **20%** původní ceny. Ano je třeba na tomto místě přiznat, že docházelo k jistým manipulacím v tomto ohledu. **Malá privatizace přinesla do rozpočtu státu 38 miliard korun.** Tento proces byl ukončen v roce 1993.

Velká privatizace se týkala odstátnění velkých podniků a přeměny těchto forem v soukromé vlastnictví v podobě a.s. a s.r.o. Probíhala několika standardními privatizačními metodami: **kupónovou privatizací, prodejem předem určeným vlastníkům, veřejnou soutěží** aj. Největší ohlas, ale i dopady měla kupónová privatizace. S kupónovou privatizací souvisí jména **T. Ježka, D. Třísky, V. Klause**. Velká část majetku státního přešla na obce a města a to bezplatně. Šlo o majetek v hodnotě kolem 350 mld. Kč. Dnes si lze kriticky přiznat, že privatizace se nezdařila a do rozpočtu státu se vrátilo asi **10% privatizovaného majetku což je 123 mld. Kč**. Není jednoduché několika řádky popsat o co vlastně šlo, ale pokusím se. Smyslem bylo odstátnit velké podniky, vytvořit z nich a.s., případně s.r.o. Tedy podstatou bylo, aby státní majetek přešel do rukou

soukromých akcionářů, nás občanů ČR. I zde je možné podotknout, že jsme byli jistým unikátem, protože v kupónové privatizaci investovalo 60% občanů, což se vymyká standardnímu investování. Běžně ve světě investuje do CP asi 20% populace země. Kupónová metoda spočívala v nákupu kupónové knížky, ke které se zakoupil kupón v hodnotě 1 000 Kč, který opravňoval držitele

investiční knížky, tzv. „Dika“ k investování svých 1 000 Kč ve formě 1 000 investičních bodů.

Investiční možnosti byly následující :

- Mohl investovat pomocí „**předkola**“, nebo-li **nultého kola**. To znamená, že svěřil

své investiční body IPF- Investičnímu privatizačnímu fondu, který investoval za Dika jeho

investiční body tam, kam uznal za vhodné IPF. V té době vzniklo více než 200 privatizačních fondů, v jejichž čele byli známé i méně známé osobnosti i z kruhů kultury, divadla, hudby.

- o Nebo si mohli počkat na tzv. **první a druhou privatizační vlnu**, kdy už sami Dikové investovali do vybraných podniků přímo.

Uplatnění objednávek u DIK a IPF ve 2. kole

 KUPONOVÁ PRIVATIZACE	Objednané akcie (mil. akcií)	Koupené akcie (mil. akcií)	Uplatnění objednávek (v %)
Celkem	270,39	35,85	13,3
DIK	136,94	11,91	8,7
IPF	133,45	23,94	17,9
- z toho			
investiční fondy	54,74	9,42	17,2
otevřené pod. fondy	29,73	5,35	18,0
uzavřené pod. fondy	48,98	9,17	18,7

Pramen: CKP

Kupónová privatizace si vyžádala vznik **RM-S, což je Registrační místo systém**. Jednalo se o centra, která vyřizovala investování a která dodnes pečují o CP.

Jistě byste přišli na výhody investice pomocí IPF a výhody pomocí přímého investování. Doporučila bych o tomto pohovořit s vyučujícím, který Vám jistě rád vysvětlí další souvislosti kupónové metody.

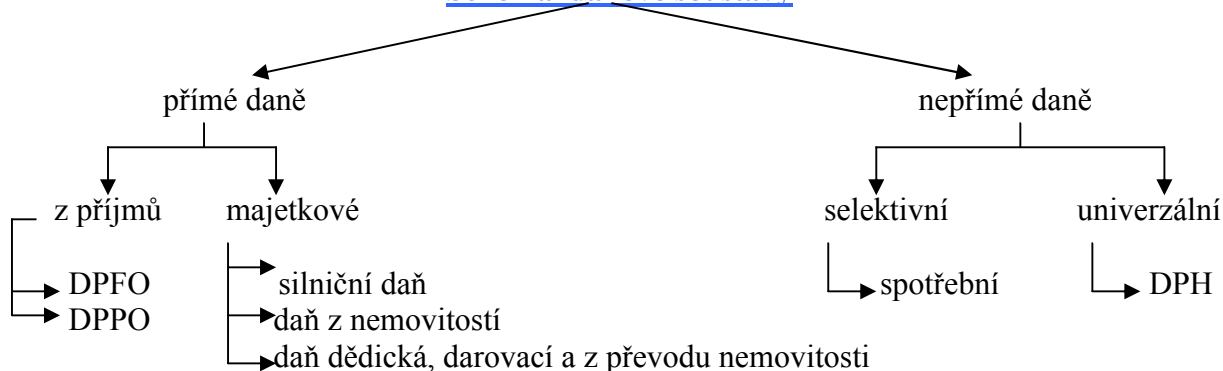
Další forma transformace byla **přeměna majetku družstev**. Vznikla družstva

soukromých vlastníků, z JZD vznikla ZD, či s.r.o. Družstva jsou právně podložena v Obchodním zákoníku, o kterém budeme ještě hovořit. Privatizace bytového fondu se týkala vyřešení vlastnictví bytů, ze kterého vzešlo předkupní právo prodeje bytu dosavadnímu vlastníku.

Do konce roku 1995 se podařilo státu zprivatizovat asi 75% státního majetku, ve vlastnictví zůstalo v té době asi 25% majetku, který se také v průběhu let s většími obtížemi privatizoval, hovořím nyní o privatizaci některých bank.

Okrajově bych se chtěla na tomto místě zmínit i o **daňové reformě**, která také představovala významný krok v transformačním období. K 1.1.1993 byl v ČR zaveden nový daňový systém, který prakticky ze dne na den připravil občanům ČR zcela nové daně, které v ČR do té doby nebyly. I tento systém lze chápat jako součást „šokové terapie“. Daňová reforma rozdělila **daně na přímé a nepřímé**. Zavedla daně z příjmu, do kterých patří DPFO a DPPO. Dále daně majetkové, jako je silniční, což bylo úplnou novinkou, z nemovitostí, z převodu nemovitostí, dědickou a darovací. Vedle přímých daní jsou zde daně nepřímé, které se dělí na selektivní a univerzální. Příkladem selektivní daně je spotřební, která je další novinkou, je to daň, která se vybírá z určitého okruhu výrobků, které poškozují životní prostředí a zdraví občanů. Univerzální daní je DPH, která se vztahuje prakticky na všechny výrobky a služby.

Schéma daňové soustavy

Transformace ČR pokračuje, všichni si zvykáme na nová pravidla, ale také neseme břímě politických neúspěchů. Je to daň z každé změny. Transformace se samozřejmě dotkla všech odvětví našeho národního hospodářství.

Cíle privatizace jsou politické a ekonomické. Politickým cílem je především změna společenské struktury, rozšíření skupiny vlastníků. Ekonomickým cílem je zvýšení schopnosti ekonomiky adaptovat se na vnější podmínky. Soukromí podnikatelé reagují poměrně rychleji a efektivněji na změny cen, poptávky, technologií. Bankrotující podniky uvolňují místo pro vznik nových a prosperujících.

2.3. Hlavní události politického a ekonomického vývoje

„Období transformačních úspěchů, ale i tunelování a nezdarů.“

Následující chronologický přehled seznamuje s hlavními událostmi, které provázely transformaci české ekonomiky a společnosti v 90. letech.

V listopadu roku 1989 došlo k pádu komunistického režimu a v Československu proběhly významné politické změny: jmenování vlády Národního porozumění v čele s Mariánem Čalfou, rekonstrukce parlamentu a volba prezidenta republiky, jímž se stal Václav Havel.

V roce 1990 jsou vytvářeny základní předpoklady pro demokratické fungování politického systému. V červnu proběhly první svobodné volby, jejichž jasným vítězem se v České republice stalo Občanské fórum. Nešlo přitom o standardní politickou stranu, ale o volné sdružení různorodých proudů a seskupení podporujících demokratické změny ve společnosti. Předsedou federální vlády se stal opět Marián Čalfa, české vlády Petr Pithart a slovenské vlády Ján Čarnogurský. Federální shromáždění přijalo novou ústavu a změnilo název státu na Českou a Slovenskou federativní republiku.

Nově přijaté zákony zaručovaly základní politická práva a občanské svobody a v hospodářské oblasti svobodu podnikání (např. zákony o soukromém podnikání, akciových společnostech, o státním podniku). Probíhají intenzivní diskuse o strategii přechodu na tržní ekonomiku a v září Federální shromáždění přijímá Scénář ekonomické reformy. Řada tří devalvací čs. koruny až na výsledných 28 Kčs za 1 US dolar připravuje zavedení vnitřní směnitelnosti. Dochází k dílčím cenovým úpravám, z nichž nejvýznamnější bylo odstranění záporné daně z obrátu u maloobchodních cen potravin, které vedlo v červenci ke zhruba 25% zvýšení jejich cen. V září obnovilo Československo své členství v bretton-woodských institucích (v Mezinárodním měnovém fondu a Světové bance).

V roce 1991 probíhají radikální ekonomické reformy, které do značné míry poznamenaly budoucí vývoj. Ekonomiku zasahuje recese, důsledek deformované struktury čs. ekonomiky, změny vnějších podmínek (rozpad RVHP, přesměrování zahraničního obchodu na západní trhy) a restriktivní makroekonomické politiky. Ekonomická transformace začíná 1. ledna liberalizací cen a zahraničního obchodu. Cenová liberalizace umožnila vznik tržně založeného koordinačního mechanismu, který nahradil systém příkazový. Liberalizace zahraničního obchodu, spojená se zavedením vnitřní směnitelnosti čs. koruny, podstatně zlepšila situaci na trhu a zároveň vytvářela potřebnou konkurenci domácím výrobcům. Po cenové liberalizaci dochází v prvních měsících roku k cenovému skoku. Hospodářsko politickou prioritu představují makroekonomické stabilizační politiky (měnová spolu s fiskální), v tomto roce přísně restriktivní a zaměřené na tlumení inflačních tlaků. Koncem roku 1991 přijalo Federální shromáždění zákon o Státní bance československé, která získala postavení a kompetence standardní emisní banky. Dále byl přijat zákon o bankách, který určoval základní pravidla pro činnost obchodních bank. V průběhu roku 1991 začaly první aukce malé privatizace a v listopadu registrace kupónových knížek pro tzv. kupónovou metodu velké privatizace.

V roce 1992 probíhají druhé svobodné volby. Po rozpadu Občanského fóra se jich zúčastnily již standardní politické subjekty, z nichž v České republice zvítězila Občanská demokratická strana vedená Václavem Klausem a na Slovensku Hnutí za demokratické Slovensko vedené Vladimírem Mečiarom. V té době vrcholily spory o kompetence mezi Českou a Slovenskou republikou a bylo zřejmé, že vývoj spěje k rozpadu společného státu. Proto také mělo sestavení federální vlády v čele s Janem Stráským druhořadý význam. V České republice byla vytvořena koaliční vláda, jejímž předsedou se stal Václav Klaus, který v této funkci setrval prakticky až do konce roku 1997. Příprava rozdělení Československa zbrzdila postup ekonomických reforem, nicméně pokračuje malá privatizace a v restitucích je vrácen majetek znárodněný po únoru 1948. Proběhla též první vlna kupónové privatizace.

K 1. lednu roku 1993 vzniká samostatná Česká republika. Oproti původně předpokládanému vytvoření celní a měnové unie dochází již začátkem února k oddělení měny. Zákon o České národní bance stanovil jako její hlavní cíl zabezpečení stability české měny (v roce 2000 byl tento cíl zúžen

na cenovou stabilitu). Z ekonomických reforem bylo významné **zavedení nového daňového systému k 1. lednu** (daňová reforma), který přiblížil daňovou soustavu České republiky praxi Evropské unie (zavedení daně z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických a právnických osob). Na jaře zahájila činnost Burza cenných papírů a RM-systém. Důležité změny proběhly i v oblasti sociálního zabezpečení a nemocenského pojištění.

Rokem **1994** začíná ekonomické oživení při relativně nízké míře inflace a velmi nízké míře nezaměstnanosti. Projevují se však první známky **zpomalení transformace**. V tomto období převažuje určité sebeuspokojení s jejím dosavadním průběhem a realizace řady potřebných reforem se zpomaluje či odkládá. **Velká privatizace pokračuje druhou vlnou**, začínají se však také projevovat první příznaky krize bankovního sektoru (dochází k zavedení nucené správy v bance Bohemia, do problémů se dostává AB banka, která nebyla schopna dostát svým závazkům).

V roce **1995** dochází ke zrychlení hospodářského růstu, který je však provázen narůstající ekonomickou nerovnováhou. Je to **období tzv. transformačních úspěchů a příznivých makroekonomických čísel** a Česká republika se stává „premiátem“ mezi tranzitivními ekonomikami. Rok 1995 však není bohatý na reformy. Za zmínku stojí **zahájení činnosti České exportní banky** na základě zákona o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a zahájení činnosti Hypoteční banky. Nový devizový zákon, přijatý na podzim, zavedl prakticky plnou (tj. i vnější) směnitelnost české koruny, čímž byla odstraněna většina omezení pro volný pohyb kapitálu. V prosinci se stala Česká republika 26. členem OECD.

V roce **1996** se konaly již **třetí svobodné volby**, které vedly k patové situaci v Poslanecké sněmovně. Koaliční vláda vedená V. Klausem se tak stává vládou menšinovou. V důsledku značného přílivu zahraničního kapitálu, který vyvolával proinflační tlaky, bankovní rada ČNB rozhodla v únoru o rozšíření pásma pro pohyb kurzu koruny z $\pm 0,5\%$ na $\pm 7,5\%$. Předstih domácí poptávky před domácí nabídkou vedl k rostoucímu schodku obchodní bilance. Na silící projevy makroekonomické nerovnováhy reagovala ČNB ve druhé polovině roku výrazným zpřísněním měnové politiky (zvýšení úrokových sazeb a povinných minimálních rezerv).

V roce **1997** se již v ekonomice otevřeně projevuje řada potíží a vláda po analýze situace přijímá dva tzv. balíčky opatření: **Korekce hospodářské politiky a další transformační opatření** (ze 16. dubna) a **Stabilizační a ozdravný program** (z 28. května). Balíčky zahrnují snížení rozpočtových výdajů, které má podpořit obnovení ekonomické rovnováhy, a návrh systémových opatření směřujících k řešení některých institucionálních a právních problémů. Po spekulativních útocích na korunu a její devalvaci není ČNB schopna udržet kurs koruny v rámci flukтуаčního pásma a je nucena zavést v květnu řízený plovoucí kurs koruny. Stupňují se spory ve vládní koalici, ale i uvnitř ODS, propuká vládní krize a v listopadu podává vláda V. Klause demisi. V roce **1997** začíná druhá recese české ekonomiky, způsobená značnou tvrdostí měnové politiky, restriktivními opatřeními fiskální politiky, ale i nedostatečnou mikroekonomickou restrukturalizací. Závažným problémem se stává **rychle rostoucí míra nezaměstnanosti**, zejména v některých regionech.

V lednu roku **1998** je jmenována prozatímní vláda vedená Josefem Tošovským, která má však velmi krátký časový prostor pro zásadnější změny. Nicméně realizovala řadu kroků ke zlepšení právního rámce a zahájila přípravu programových dokumentů střednědobého charakteru (Hospodářská strategie vstupu do EU). V červnu se konají mimořádné volby, v nichž vítězí Česká strana sociálně-demokratická, ani ta však nezískává parlamentní většinu. Opoziční smlouva s Občanskou demokratickou stranou jí nicméně umožňuje vytvořit menšinovou vládu, v čele s Milošem Zemanem. Vládní program se zaměřuje na oživení ekonomiky, zlepšení právního prostředí a urychlení přípravy vstupu do EU. Ve druhé polovině roku ČNB snižuje úrokové sazby a povinné minimální rezervy a zpřísnuje regulaci bankovního sektoru.

V roce **1999** se Česká republika stává členem NATO. Vláda zpracovává důležité střednědobé programové dokumenty: Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii, Hospodářskou strategii vstupu do Evropské unie, Scénář střednědobého vývoje hospodářství a Střednědobý fiskální výhled. ČNB publikuje Dlouhodobou měnovou strategii. Spolu s Evropskou unií vláda připravila Společné zhodnocení priorit hospodářské politiky České republiky, které má urychlit ekonomickou transformaci a případný vstup do EU. Ve snaze oživit ekonomiku vláda přijímá kontroverzní Program revitalizace průmyslu. **Je dokončena privatizace**

Československé obchodní banky belgickou společností Bankassurance Holding (KBC) a vláda oznamuje záměr privatizovat Českou spořitelnu a Komerční banku.

V roce **2000** dochází k oživení české ekonomiky, kterému napomohlo několikeré snížení úrokových sazeb centrální banky, uvolnění fiskální politiky, postupující restrukturalizace podniků a přijetí pobídek na podporu přímých zahraničních investic. V červnu ČNB uvaluje nucenou správu na Investiční a poštovní banku a dochází k jejímu převzetí Československou obchodní bankou. Do rukou rakouské Erste Bank je privatizována Česká spořitelna. Pravidelná zpráva Evropské komise o ČR za rok 2000 konstatuje pokrok ve vytváření právního rámce tržní ekonomiky, kritizuje však oblast reformy státní správy a soudnictví i nedostatečný boj proti korupci a hospodářské kriminalitě.

Hospodářský růst pokračuje i v roce **2001**. Zlepšení ekonomické výkonnosti však provází výrazný nárůst deficitu veřejných financí. **Probíhá privatizace Komerční banky, Transgasu a Unipetrolu**. Začínají působit vyšší územně správní celky (kraje) a připravuje se reforma veřejné správy. Zpráva Evropské komise o ČR je převážně příznivá, konstatuje plnění kodaňských politických kritérií i existenci fungující tržní ekonomiky. Při pokroku ve střednědobé fiskální konsolidaci a dokončení realizace strukturálních reforem zpráva předpokládá, že česká ekonomika bude schopna se v krátkodobém časovém horizontu vyrovnat s konkurenčními tlaky a tržními silami. Uvedené hodnocení naznačuje možnost přijetí ČR do EU v první skupině kandidátů.

Testovací otázky a úlohy k probranému učivu kapitoly č. 2.

1. Výchozí stav Československé ekonomiky v roce 1989.
2. Jaké podmínky bylo potřeba vytvořit, aby bylo možné zahájit ekonomickou transformaci?
3. Co víte o daňové reformě a jaké typy daní obsahuje?
4. Čím se zabýval transformační zákon?
5. Popište malou privatizaci a jakou formou probíhala.
6. Na jaké faktory se vsadil úspěch naší ekonomiky?
7. Jaká negativa přinesla direktivní ekonomika.
8. Které instituce se musely vybudovat, aby mohla být nastartována ekonomická reforma?
9. Vypište přímé a nepřímé daně a vysvětlete je.
10. Popište velkou privatizaci a jakou formou probíhala?
11. Vypište scénáře ekonomické reformy a stručně je charakterizujte.
12. Pomocí jakých privatizačních metod probíhala velká privatizace?
13. Zakreslete schéma daňové soustavy ČR.
14. Vysvětlete pojmy :
 - druhotná platební neschopnost
 - přeindustrializace hospodářství
 - sociální záchranná síť
 - šoková terapie
 - holandská aukce
 - přímé daně
 - nepřímé daně

Shrnutí: Na transformaci je dnes pohlíženo z mnoha úhlů pohledu. Veřejnost je spíše skeptická a přičítá její ne zcela úspěšné kroky některým politikům. Já bych uvedla dvě roviny. V jedné bych chtěla skutečně zdůraznit, že malá privatizace vynesla hrubých 38 mld korun. A celkové příjmy státu z privatizace k 31.12.1995 byly 123 mld Kč, což není ani 10% z odhadovaného privatizovaného majetku. Na druhou stranu se domnívám, že nezdary při tak velkých změnách nelze přisuzovat jednotlivci.

Slovníček

česky	anglicky	německy
- velká privatizace	- Large privatization	- Grosse Privatisierung
- transformace ekonomická	- Economic transformation	- Wirtschaftstransformation
- restituce	- Restitution	- Restitution
- radikální ekonomie	- Radikal economy	- Radikale Okonomie
- privatizace	- Privatization	- Privatisierung
- malá privatizace	- Small privatization	- Kleine Privatisierung